

ЕКОЛОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО

Бюлетень проекту «Моніторинг та оцінка впровадження Україною положень Люксембурзької декларації, що стосуються екологічного врядування»

ВИПУСК 1
10/11.2017

Проект спрямований на розвиток співпраці між громадськими організаціями, які входять до двох національних платформ – Форуму громадянського суспільства Східного Партнерства та Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС (УНП ФГС СхП та УС ПГС), – задля спільної адвокації екологічної реформи в Україні. Актуальність проекту зумовлена необхідністю виконати низку зобов'язань в рамках Східного Партнерства та Угоди про асоціацію з ЄС для досягнення такого рівня ефективності державного екологічного

управління, який дозволить відчутно побачити реальне покращення стану довкілля. Тематика проекту безпосередньо відповідає спільно визначеним пріоритетам діяльності тематичних робочих груп обох платформ. У плані діяльності – систематизація діалогу з Міністерством екології та природних ресурсів на основі аналізу ефективності реформи за проектами технічної допомоги ЄС, підготовка Policy paper щодо визначення стратегічних та середньострокових цілей в галузі охорони довкілля, моніторинг підготовки плану впровадження Декларації,

підготовка методики оцінювання та першого звіту з оцінки впровадження положень Декларації Україною, а також аналіз відображення реформи екологічного врядування у ЗМІ та інформування. Проект дозволить ефективно спланувати подальше впровадження Декларації та звітування на нарадах високого рівня Міністрів довкілля СхП у 2018 та 2020 роках. Дослідження висвітлення екологічних реформ у ЗМІ допоможе розробити програму підтримки у медійному середовищі тематики реформи екологічного врядування.

ДОВКІЛЛЯ І СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО: ОСНОВНІ ВІХІ

1996-1999

Вимога інтеграції екологічної політики до всіх політик Співтовариства викладена в Амстердамській Угоді про ЄС: екологічна інтеграція як позитивний інструмент прогресу; більшість екологічних проблем випливають із сучасної практики сільського господарства, транспорту, енергетики та промисловості, а також несталих моделей споживання.

2001

Біла книга з європейського врядування. Підготовка до значного розширення ЄС. Обговорення реформи врядування: відкритість, залученість, підзвітність, ефективність, узгодженість у розвитку та реалізації політики ЄС.

2008

Східний вимір Політики добросусідства Європейського Союзу або Східне партнерство: спільна ініціатива країн ЄС і 6 східноєвропейських партнерів (Азербайджан, Вірменія, Білорусь, Грузія, Молдова та Україна) базується на відданості принципам міжнародного права та на фундаментальних цінностях (демократія, верховенство права, права людини та основні свободи), підтримує ринкову економіку, сталий розвиток і належне врядування.

ЛЮКСЕМБУРЗЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ

у запитаннях та відповідях

ПРО ЩО ЛЮКСЕМБУРЗЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ?

Про співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища та боротьби зі зміною клімату у східному партнерстві. Про підтримку ресурсоефективної економіки через вирішення екологічних проблем, через вимоги більшої уваги до заходів із боротьби зі зміною клімату як від ЄС, так і від самих партнерів.

ЧОМУ ЛЮКСЕМБУРЗЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ ВАЖЛИВА ДЛЯ ГРОМАДЯН ЄВРАЗІЙСЬКОГО КОНТИНЕНТУ?

Екологічні та кліматичні проблеми є транскордонними та взаємопов'язаними. Країни ЄС і СхП географічно близькі, мають спільні природні багатства і потребують посиленого транскордонного співробітництва і спільних заходів щодо захисту повітря, лісів, земель і ґрунтів, природи і біорізноманіття, водних ресурсів.

ПРО ЩО САМЕ ДОМОВИЛИСЯ УРЯДОВЦІ?

Здійснювати регіональне співробітництво з питань охорони навколишнього середовища, боротьби зі зміною клімату і сталого розвитку в рамках Східного партнерства; посилювати реалізацію екологічних розділів двосторонніх угод між ЄС і країнами СхП; сприяти посиленню ролі Панелі з питань охорони навколишнього середовища та боротьби зі зміною клімату у визначенні рішень спільних екологічних проблем регіону; співпрацювати у реалізації «Порядку ден-

ного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року»; співпрацювати у виконанні Паризької угоди зі зміни клімату; розширювати стратегічне співробітництво з організаціями громадянського суспільства у контексті Глобального порядку денного в галузі клімату; вдосконалювати екологічне врядування.

ЯК ЛЮКСЕМБУРЗЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ ВПЛИВАЄ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК?

Сприяє переходу до «зеленої» та циркулярної економіки, якнайкращому використанню існуючих регіональних структур, ініціатив та програм; підтримує економічну диверсифікацію, ефективне використання ресурсів, кліматичну нейтральність та сталий розвиток з низьким рівнем викидів.

ХТО МАЄ ВІДНОШЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ ЛЮКСЕМБУРЗЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ?

Перш за все, урядовці. Вони мають підтримувати поточні та майбутні ініціативи (такі як твіннінг- проекти та фінансовані ЄС регіональні проекти EaP GREEN, EUWI+ , CLIMA East, «Угода мерів із клімату та енергії», створення «зелених» міст і сталого міського розвитку задля досягнення цілей «зеленої» економіки), розширювати міжгалузеве та міжміністерське співробітництво, підтримувати залучення громадянського суспільства до прийняття рішень, стратегічного планування і впровадження та моніторингу результатів екологічної політики, програм і планів згідно з Орхуською конвенцією.

2009

Флагманська ініціатива Східного партнерства щодо ефективного екологічного врядування та запобігання змінам клімату. ЄС допомагає сусіднім країнам в отриманні надійної екологічної інформації, вдосконаленні законодавства та його виконання, у підвищенні рівня екологічної свідомості, фінансує проекти на підтримку Флагманської ініціативи.

2012

IV Асамблея ФГС СхП закликає до включення екологічного врядування до політичного порядку денного саміту Східного Партнерства у Вільносі, мета - сприяння рішучим заходам по реалізації екологічних реформ у країнах Східного партнерства, в тому числі відзначається необхідність запровадження діалогу на високому рівні із залученням екологічних ОГС.

2013, 2015

Спільні декларації самітів Східного партнерства у Вільносі та Ризи визначили екологічні питання пріоритетами у співпраці.

2015

Неформальний Діалог міністрів СхП у Мінську, зосереджений на питаннях охорони навколишнього середовища.

Червень 2016

Восьма конференція міністрів регіону ЄЕК ООН «Навколишнє середовище для Європи» у Батумі (Грузія) прийняла Всеєвропейську рамкову стратегію переходу до «зеленої» економіки, Батумську ініціативу з «зеленої» економіки BIG-E, а також Батумську ініціативу з боротьби за чисте повітря.

18 жовтня 2016

Перше формальне засідання Східного партнерства на рівні Міністрів з питань навколишнього середовища і зміни клімату відбулося в Люксембурзі, де ЄС і країни Східного партнерства затвердили Декларацію міністрів щодо співпраці у галузі навколишнього середовища та зміни клімату.

18 жовтня 2017

Дорожня карта із втілення положень Люксембурзької декларації розроблена і презентована Мінприроди України.

2018

Друга нарада міністрів з питань екології та зміни клімату, перший розгляд виконання зобов'язань згідно Люксембурзької декларації.

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОЕКТІВ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ЗАВДАНОГО ВПЛИВУ НА РЕФОРМУ ЕКОЛОГІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Реальні зрушення у розвитку природоохоронної сфери розпочалися лише у 2016 році, проте, крокам, які плануються, все ще бракує політичного забарвлення та стратегічного бачення. Остап Семерак, Міністр екології та природних ресурсів України, відзначив, що природоохоронне управління знаходиться в критично занедбаному стані, а природоохоронна діяльність займає серед пріоритетів Уряду найнижчі щаблі.

Оцінка результативності проектів міжнародної технічної допомоги (надалі – ПМТД) та національних програмних документів (НПД), що стосуються сфери охорони навколишнього природного середовища, зокрема екологічного врядування та реформування природоохоронної сфери є важливим внеском Проекту в розвиток такого стратегічного бачення. Оцінку сформовано за результатами анкетування й опитування представників Мінприроди та незалежних експертів, що брали участь у реалізації ПМТД.

Об'єкти оцінювання:

- 12 ПМТД, що були реалізовані в Україні, країнах Східного партнерства або ж країнах регіону СЕКЦА (включаючи Україну) протягом 2010-2015 років,

- 11 НПД, що впроваджувалися протягом вказаного періоду.

Найбільше на екологічне врядування та реформування природоохоронної сфери вплинули ПМТД, спрямовані на впровадження стратегічного підходу до природоохоронної діяльності та вимог джерел права ЄС у секторі «Управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики» (SBS, APENA). Вказаний сектор стосується «горизонтального» законодавства й регулює загальні питання управління довкіллям, – доступ до екологічної інформації, участь громадськості, оцінка впливу на довкілля планів, програм та окремих проектів. Найбільшим досягненням вказаних ПМТД є схвалення Верховною Радою України

закону України «Про оцінку впливу на довкілля», який кардинально змінює підходи до екологізації товарного виробництва. Сильний вплив на сферу врядування мав також ПМТД, спрямований на впровадження «зеленої» моделі економічного розвитку та зростання (EaP GREEN). Решта проектів оцінені на рівні сильного впливу, але стосувались вузьких сфер природоохоронного врядування (розвиток екологічної мережі, природно-заповідних територій тощо) або були оцінені як такі, що мали задовільний вплив, але не мали сталості в подальшому розвитку. Найгіршою, з точки зору і незалежних експертів, і Мінприроди, виявилася результативність проектів, що спрямовувалися на впровадження інтегрованого управління водними басейнами, хоча частина їх результатів і отримала позитивну оцінку.

Оцінювання ефективності НПД дуже сильно ускладнювалось фактичною відсутністю звітів про їх реалізацію, адже широкому загалу надається звітність лише про фінансово-економічні показники. В Україні відсутня практика звітування щодо оцінки ефективності реалізації екологічних державних цільових програм за отриманим природоохоронним ефектом, описом результатів та продуктів їх реалізації.

Великою перевагою Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», а також головного програмного документа його реалізації - Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011 - 2015 роки, є те, що протягом 2011 - 2015 років Мінприроди постійно звітувало про їх реалізацію. Наразі лише в Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» та в Національному плані дій були передбачені системні заходи з вдосконалення екологічного врядування, проте вони з 2013 року не фінансувалися.

У КИЄВІ ПРЕДСТАВИЛИ ДОРОЖНЮ КАРТУ ВИКОНАННЯ ЛЮКСЕМБУРЗЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Мінприроди України першим серед споріднених міністерств Східного партнерства виробило «м'який» інструмент впровадження в життя принципів належного екологічного врядування. Документ під назвою «Дорожня карта із втілення положень Люксембурзької декларації» представлено на круглому столі «Цілі та завдання належного екологічного врядування в контексті впровадження Люксембурзької декларації», який відбувся 18 жовтня 2017 року, до першої річниці прийняття Декларації, за підтримки проекту «Сприяння прогресу Білорусі, Молдови та України у європейській реформі екологічного врядування», що фінансується в рамках схеми регрантингу ФГС СхП.

Представляючи цей документ, заступник міністра Микола Кузьо зазначив, що у світі не існує готових моделей (зокрема, інституційних структур), які годяться для будь-якої країни, але існують універсальні принципи, еталони та приклади, які допомагають вибудувати ефективну систему екологічного врядування саме для України, і попередити довгий шлях поступового опанування цього складного інструментарію.

У зустрічі, що була організована ВЕГО «МАМА-86» у партнерстві з Міністерством екології та природних ресурсів, взяли участь учасники проекту з Білорусі та Молдови, українські експерти та активісти, а також Менеджер відділу «Енергетика, транспорт та довкілля» Делегації ЄС в Україні Олександр Клітко.

Бюлетень видається за підтримки Європейської програмної ініціативи Міжнародного фонду «Відродження» в рамках проекту «Моніторинг та оцінка впровадження положень Люксембурзької Декларації, що стосуються екологічного врядування». Позиція Міжнародного фонду «Відродження» може не співпадати з думкою автора

Проект фінансується
Європейським Союзом

Громадська
Синергія

